

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในการบริหารงานกับการบริหารงานโดยหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
The Leadership in the Administration of the Executives at Pathum Thani
Municipality, Bang Prok Subdistrict, Mueang Pathum Thani District,
Pathum Thani Province

ศักดิ์สิทธิ์ เปี่ยมเมธังค์¹ ปารณีย์ ศรีแก้ว²

Saksit Peammatang, Paranee Srikaew

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำในการบริหารงาน ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในการบริหารงาน ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี กับการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานเทศบาล ตลอดจนบุคลากรที่ทำงานในเทศบาลเมืองปทุมธานี จำนวน 188 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามและทำการติดตามรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) บุคลากรที่ปฏิบัติงานเทศบาลเมืองปทุมธานี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำในการบริหารงาน ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า โดยในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2) บุคลากรที่ปฏิบัติงานเทศบาลเมืองปทุมธานี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี จำแนกเป็นรายด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำในการบริหารงาน ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

คำสำคัญ (Keywords) : ภาวะผู้นำในการบริหารงาน; การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล;
เทศบาลเมือง ปทุมธานี

Abstract

The objectives of this research article were: 1. to examine the leadership in administrative management of the executives at Pathum Thani Municipality, Bang Prok

Received: 2025-11-23 Revised: 2025-12-21 Accepted: 2025-12-24

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, Master of Public Administration Student, College of Politics and Governance, Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: s67563833008@ssru.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.,อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, Asst. Prof. Dr., Advisor, Master of Public Administration Program, College of Politics and Governance, Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: paranee.sr@ssru.ac.th

Subdistrict, Mueang Pathum Thani District, Pathum Thani Province; 2. to study their administrative management based on the principles of good governance of the executives; and 3. to investigate the relationship between their leadership in the administrative management and the application of good governance principles among the executives. This study employed a quantitative research methodology. The sample consisted of 188 municipal employees and personnel working at Pathum Thani Municipality. The research instrument was a questionnaire. Data were collected through questionnaire distribution, supplemented by personal follow-up to ensure the retrieval of completed responses. The statistical methods employed for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The research findings revealed that 1.) personnel working at Pathum Thani Municipality expressed their views on the leadership practices of municipal executives across various dimensions and overall were at a high level. 2.) Their opinions on the administrative management based on good governance principles of the municipal executives, categorized by aspect, and the overall level was high. 3) The administrative leadership of the executives of Pathum Thani Municipality is significantly related to governance-based management practices grounded in the principles of good governance among the executives of Pathum Thani Municipality, Bang Prok Subdistrict, Mueang Pathum Thani District, Pathum Thani Province.

Keywords: Leadership in administration; good governance administration;
Pathum Thani Municipality

บทนำ (Introduction)

หลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่มุ่งสร้างความสงบสุข ความยุติธรรม และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยยึดหลัก “ธรรมาธิปไตย” ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ซึ่งเน้นการครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งประชาชน การบริหารภาครัฐจึงต้องเปลี่ยนจากระบบ Government ที่รวมศูนย์อำนาจ มาเป็น Governance ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน เพื่อให้เกิดความโปร่งใส รับผิดชอบ และมีประสิทธิภาพ ภาครัฐต้องปรับโครงสร้างและกระบวนการทำงานให้ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ภาคเอกชนต้องดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์และโปร่งใส ส่วนภาคประชาชนต้องตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อร่วมสร้างระบบการบริหารบ้านเมืองที่ดีและยั่งยืน (แสงชัย อภิชาติธนวัฒน์, ม.ป.ป.)

“ภาวะผู้นำ” เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงาน เนื่องจากเป็นกระบวนการในการชี้แนะและจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ภาวะผู้นำจึงมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการ โดยความเจริญก้าวหน้าหรือความล้มเหลวขององค์กรส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะและศักยภาพของผู้นำ การพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพจึงถือเป็นรากฐานสำคัญในการยกระดับผลผลิตและคุณภาพการให้บริการขององค์กร ทั้งนี้ หน้าที่ของผู้นำครอบคลุมถึงการ

วางแผน การมอบหมายงาน การกำกับดูแล และการควบคุมการดำเนินงานของบุคลากร เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (ปภินวิช ศรีกุล, 2563)

เทศบาลเมืองปทุมธานีเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีวิสัยทัศน์มุ่งเน้นให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความอบอุ่นในชุมชน ประกอบอาชีพอย่างมั่นคง โปร่งใสในการบริหารราชการ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างสร้างสรรค์ เทศบาลเมืองปทุมธานีตั้งอยู่ในตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2497 และขยายเขตพื้นที่เมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2524 รวมพื้นที่ทั้งสิ้น 7.1 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 22,272 คน และงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2568 จำนวน 310,962,500 บาท โดยดำเนินโครงการสำคัญเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน เช่น โครงการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย โครงการอบรมดับเพลิงเบื้องต้น โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน และโครงการเสริมศักยภาพผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี (เทศบาลเมืองปทุมธานี, 2567)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาระดับความสัมพันธ์และความคิดเห็นของบุคลากรในสังกัดเทศบาลเมืองปทุมธานี เกี่ยวกับภาวะผู้นำในการบริหารงานและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำในการบริหารงาน ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในการบริหารงาน ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี กับการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยไว้มีดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย
 - 1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำในการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และด้านภาวะผู้นำแบบมีความสำเร็จ รวมทั้งศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า นอกจากนี้ยังได้ทำการเปรียบเทียบการ

บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในการบริหารงานกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานเทศบาล ตลอดจนบุคลากรที่ทำงานในเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 351 คน (เทศบาลเมืองปทุมธานี, 2567)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานเทศบาล ตลอดจนบุคลากรที่ทำงานในเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยใช้การคำนวณจากสูตรการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973 อ้างถึงใน พลอยไพลิน ต้นเจริญพงศ์, 2565: 59) กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 188 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภายในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

เดือนเมษายน พ.ศ. 2568 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2568

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถาม มี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบเลือกตอบ (Check list) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำ 4 ด้าน ด้านละ 4 ข้อ ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบสั่งการ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำแบบมีความสำเร็จ โดยใช้ทฤษฎีภาวะผู้นำวิถีทาง-เป้าหมาย (Path-Goal Theory) ของเฮาส์ และมีทเซลล์ (1974 อ้างถึงใน อภิญา ภูสมจิตร และ อำนวย ทองโปร่ง, 2568: 210) เป็นแบบสอบถามมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล แบ่งออกเป็น 6 หลักหลักละ 6 ข้อ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลของผู้ทำการค้นคว้าอิสระดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อขออนุญาตเข้าศึกษาและเก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากนั้นผู้ทำการค้นคว้าอิสระได้ดำเนินการแจกและติดตาม

แบบสอบถามด้วยตนเอง เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ได้ตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูล ก่อนนำข้อมูลที่ไปวิเคราะห์ทางสถิติอย่างเป็นลำดับต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรเทศบาลเมืองปทุมธานีพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.9 มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 36–45 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.7 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่เป็นปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 51.1 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.0 และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.7

2. ภาวะผู้นำในการบริหารงาน ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลภาวะผู้นำในการบริหารงาน ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำในการบริหารงาน ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4.22	.65	มากที่สุด
2. ภาวะผู้นำแบบมีความสำเร็จ	4.21	.65	มากที่สุด
3. ภาวะผู้นำแบบสั่งการ	4.07	.68	มาก
4. ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน	4.05	.72	มาก
รวม	4.14	.61	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานเทศบาลเมืองปทุมธานี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำในการบริหารงาน ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี โดยในภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับแรก คือ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .65) รองลงมา คือ ภาวะผู้นำแบบมีความสำเร็จ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .65) และภาวะผู้นำในการบริหารงาน ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานีน้อยที่สุด คือ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .72)

3. การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ของเทศบาลเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำแนกเป็นรายด้าน

การบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี โดยใช้หลัก ธรรมาภิบาล ของเทศบาลเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. หลักนิติธรรม	4.22	.68	มากที่สุด
2. หลักคุณธรรม	4.15	.67	มาก
3. หลักความโปร่งใส	4.11	.66	มาก
4. หลักความรับผิดชอบ	4.10	.74	มาก
5. หลักความคุ้มค่า	4.03	.74	มาก
6. หลักการมีส่วนร่วม	3.99	.79	มาก
รวม	4.10	.67	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานเทศบาลเมืองปทุมธานี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = .67) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับแรก คือ หลักนิติธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .68) รองลงมา คือ หลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .67) และการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานีน้อยที่สุด คือ หลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .79)

4. ภาวะผู้นำในการบริหารงาน ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในการบริหารงาน กับการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี

ภาวะผู้นำในการบริหารงาน ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี	การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี			
	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (r)	Sig.	ระดับ ความสัมพันธ์	ทิศทาง ความสัมพันธ์
1. ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน	.86**	.00	สูง	บวก
2. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	.79**	.00	สูง	บวก
3. ภาวะผู้นำแบบมีความสำเร็จ	.78**	.00	สูง	บวก
4. ภาวะผู้นำแบบสั่งการ	.76**	.00	สูง	บวก
รวม	.88**	.00	สูง	บวก

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยภาพรวมภาวะผู้นำในการบริหารงาน ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานีมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig. = .00) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และมีความสัมพันธ์กันใน

ระดับสูง ($r = .88$) โดยเป็นความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก หมายความว่า ยิ่งผู้บริหารมีภาวะผู้นำในการบริหารงาน จะยิ่งส่งผลให้การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานีมากขึ้นไปด้วย ซึ่งภาวะผู้นำในการบริหารงาน ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานีในระดับสูง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำในการบริหารงาน ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า บุคลากรเทศบาลเมืองปทุมธานีมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำในการบริหารงาน ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารมีบทบาทในการนำองค์กรที่มีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญญา ภูสมจิตร และอำนาจ ทองโปร่ง (2568: 207-225) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

โดยเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมได้รับการประเมินสูงสุด แสดงถึงความสามารถของผู้บริหารในการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งช่วยสร้างความผูกพันและความเชื่อมั่นภายในองค์กร รองลงมาคือภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนงานไปสู่เป้าหมายอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของกนต์ธร จุจันท์ และนิคม นาคอ้าย (2566: 343-352) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนภาวะผู้นำแบบสั่งการและแบบสนับสนุน แม้อยู่ในระดับมาก แต่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเมื่อเทียบกับมิติอื่น สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นที่ผู้บริหารอาจต้องเสริมสร้างสมดุลระหว่างการกำกับดูแล การให้คำแนะนำ และการสนับสนุน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารในทุกมิติ โดยสรุปชี้ว่าผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานีมีภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับแนวทางการบริหารสมัยใหม่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมและมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นสำคัญ แต่ยังมีโอกาสในการพัฒนาในด้านการสั่งการและการสนับสนุนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ อันสีเมือง และสุภาวดี ลาภเจริญ (2565: 312-328) ที่ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานเทศบาลเมืองปทุมธานี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการยึดมั่นในหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานภาครัฐ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรจันทร์ แจ่มบุตร (2566) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

บุคลากรที่ปฏิบัติงานเทศบาลเมืองปทุมธานี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หลักนิติธรรม สะท้อนถึงการที่ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการกำหนดกฎ ระเบียบ และการปฏิบัติงานภายใต้กรอบของกฎหมายที่ถูกต้องและเป็นธรรม โดยถือว่าการบริหารงานต้องตั้งอยู่บนหลักการมากกว่าความชอบส่วนตัวหรืออำนาจของบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของระวีวรรณ แซ่อิว (2563) ผลการวิจัยพบว่า ระดับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน หลักนิติธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

บุคลากรที่ปฏิบัติงานเทศบาลเมืองปทุมธานี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หลักการมีส่วนร่วม สะท้อนให้เห็นว่าการเปิดโอกาสให้บุคลากรและประชาชนเข้ามามีบทบาทในการรับรู้ แสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและตัดสินใจเชิงนโยบาย อาจยังดำเนินการได้ไม่เต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควรสอดคล้องกับงานวิจัยของชิษณุพงศ์ อ่อนศิริ และชาญยุทธ หาญชนะ (2565: 25-39) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วม

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในการบริหารงาน ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี กับการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ภาวะผู้นำในการบริหารงาน ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานีในระดับสูง หมายความว่า ยิ่งผู้บริหารมีภาวะผู้นำในการบริหารงาน จะยิ่งส่งผลให้การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานีมีมากขึ้นไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของจรัญญา คำบุรี และวรชัย วิภูอุปโคตร(2563: 102-111) ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง จึงสรุปได้ว่า ทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของปัสรินทร์ นันทสุรเสฏฐ์ (2566: 119-131) ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิตโดยรวม อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะด้านความรู้ความสามารถ และด้านความน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ เนื่องจากพนักงานเทศบาลนครรังสิตให้ความสำคัญต่อการบริหารงานที่ยึดหลักธรรมาภิบาล ซึ่งผู้บริหารมีความโปร่งใส มีคุณธรรม และแสดงความรับผิดชอบต่อนักที่อย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาปุณ สิริโสภณ และพระครูชัยรัตนกร (2567: 22-31) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลเมืองปทุมธานี มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับ การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมและมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้การบริหารงานเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลมากยิ่งขึ้น องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จึงชี้ให้เห็นว่า การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างหรือระบบเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัย “ภาวะผู้นำเชิงมีส่วนร่วม” ที่สามารถสร้างความไว้วางใจ การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการบริหารงานที่โปร่งใสและมีธรรมาภิบาล นอกจากนี้ การบริหารงานโดยใช้หลักนิติธรรมซึ่งได้รับค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด แสดงถึงความตระหนักของผู้บริหารในการยึดมั่นต่อหลักกฎหมาย ความยุติธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดในการเปิดโอกาสให้บุคลากรและประชาชนเข้ามามีบทบาทพร้อมในการบริหารจัดการ นำไปสู่ข้อเสนอเชิงพัฒนาในอนาคตว่าการเสริมสร้างระบบและวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม จะช่วยยกระดับธรรมาภิบาลในระดับท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารให้เป็นระบบและต่อเนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมได้รับการประเมินสูงที่สุด ผู้บริหารควรนำจุดแข็งนี้ไปขยายผล โดยจัดให้มีช่องทางการสื่อสารสองทาง การประชุมเชิงมีส่วนร่วม หรือเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเป็นระบบ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนงาน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานที่มีความไว้วางใจและความผูกพันมากยิ่งขึ้น

1.2 พัฒนาศักยภาพด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน เนื่องจากภาวะผู้นำแบบสนับสนุนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการดูแล การให้คำแนะนำ และการสร้างแรงจูงใจ เพื่อช่วยลดความวิตกกังวลและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อประสิทธิภาพการทำงาน อาจดำเนินการผ่านการฝึกอบรม การโค้ช หรือระบบพี่เลี้ยง เพื่อเพิ่มความสมดุลของภาวะผู้นำในทุกมิติ

1.3 พัฒนาหลักการมีส่วนร่วมในธรรมาภิบาลให้เข้มข้นมากขึ้นผลการวิจัยสะท้อนว่าหลักการมีส่วนร่วมเป็นมิติที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรและประชาชนในพื้นที่มีบทบาทในการเสนอความคิดเห็น เข้าร่วมวางแผนนโยบาย หรือมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรผ่านกิจกรรม เช่น ประชาคมท้องถิ่น เวทีรับฟังความคิดเห็น หรือระบบข้อเสนอแนะออนไลน์ที่เข้าถึงง่าย โปร่งใส และตรวจสอบได้

1.4 ใช้หลักนิติธรรมเป็นฐานในการยกระดับธรรมาภิบาลโดยรวมเนื่องจากหลักนิติธรรมได้รับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ผู้บริหารควรใช้จุดแข็งนี้เป็นฐานในการยกระดับมิติอื่นของธรรมาภิบาล เช่น ความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อสังคม และความมีส่วนร่วม โดยการพัฒนากฎระเบียบให้ชัดเจน เปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ และกำกับติดตามการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.5 พัฒนาระบบการบริหารงานให้สอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำยุคใหม่จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำส่งผลโดยตรงต่อธรรมาภิบาล ผู้บริหารควรบูรณาการแนวคิดภาวะผู้นำเชิงมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ และภาวะผู้นำเชิงมุ่งผลสัมฤทธิ์เข้ากับการวางแผนและบริหารงาน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ขยายพื้นที่การวิจัยให้ครอบคลุมหลายเทศบาลหรือหลายจังหวัดงานวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะเทศบาลเมืองปทุมธานี ตำบลบางปรอก ในพื้นที่จำกัด งานวิจัยในอนาคตควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทอื่น เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบภาวะผู้นำและธรรมาภิบาลในบริบทที่หลากหลาย ซึ่งอาจให้ข้อค้นพบใหม่ที่มีความกว้างและครอบคลุมยิ่งขึ้น

2.2 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน แม้ว่างานวิจัยเชิงปริมาณจะให้ภาพรวมที่ชัดเจน แต่การใช้การวิจัยแบบผสม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม หรือการสังเกตเพิ่มเติม จะช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมภาวะผู้นำและการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลอย่างลึกซึ้งและเห็นมิติที่เป็นเชิงคุณภาพมากขึ้น

2.3 ศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจมีผลต่อธรรมาภิบาลการวิจัยในอนาคตสามารถเพิ่มตัวแปร เช่น วัฒนธรรมองค์กร แรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจของบุคลากร หรือระบบการสื่อสารภายในองค์กร เพื่อทดสอบตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อธรรมาภิบาลอย่างรอบด้านมากขึ้น

2.4 วิเคราะห์ผลกระทบของภาวะผู้นำต่อประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนควรศึกษาว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารส่งผลต่อคุณภาพการบริการสาธารณะ เช่น ความรวดเร็ว ความโปร่งใส และความพึงพอใจของประชาชนอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้การวางนโยบายท้องถิ่นมีความชัดเจนและตอบสนองต่อประชาชนได้อย่างแท้จริง

2.5 ศึกษาการพัฒนาโมเดลภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ งานวิจัยในอนาคตสามารถพัฒนารูปแบบ หรือกรอบแนวคิดภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย โดยใช้ข้อมูลจากหลายพื้นที่เพื่อสร้างโมเดลที่ใช้ได้จริงและนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบาย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนต์ธร จุจันท์ และนิคม นาคอ้าย. (2566). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิถิเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. **วารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์**. 8(2): 343-352.
- จรัญญา คำบุรี และวรชัย วิภูอุปโคตร. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร และการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. **วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท)**. 26(2): 102-111.
- ชิษณุพงศ์ อ่อนศิริ และชาญยุทธ หาญชนะ. (2565). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอนองแสง จังหวัดอุดรธานี. **Journal of Roi Kaensarn Academi**. 7(5): 25-39.
- เทศบาลเมืองปทุมธานี. (2567). **ข้อมูลเทศบาล**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.muangpathum.org/> สืบค้นเมื่อ 11 เมษายน 2568.
- เทศบาลเมืองปทุมธานี. (2567). **เทศบัญญัติ เรื่อง งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568**. ปทุมธานี: สำนักงานเทศบาลเมืองปทุมธานี.

- ปัทสนรินทร์ นันทสุรเสฏฐ์. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานให้บรรลุตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต. *วารสารการจัดการยุคใหม่ มหาวิทยาลัยชินวัตร*. 1(2): 119-131.
- ปณินวิช ศรีกุล. (2563). ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พรจันทร์ แจ้งบุตร. (2566). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรทิพย์ อันสีเมือง และสุภาวดี ลาภเจริญ. (2565). ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 7(6): 312-328.
- พระมหาปุณ สิริโสภโณ และพระครูชัยรัตนการ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามสถานการณ์กับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารพุทธปริญาวิวัฒน์*. 8(1): 22-31.
- พลอยไพลิน ต้นเจริญพงศ์. (2565). ทักษะจิตของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งสำหรับประชาชนผู้ได้รับสิทธิในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อย. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ระวีวรรณ แซ่อั่ว. (2563). การประเมินการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษาเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 116 ตอนพิเศษ 63 ง 10 สิงหาคม 2542.
- แสงชัย อภิชาติธนพัฒน์. (ม.ป.ป.). *หลักธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กร* (เอกสารวิชาการส่วนบุคคล). หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 4. วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- อภิญญา ภูสมจิตร และอำนาจ ทองโปร่ง. (2568). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา*. 16(1): 207-225.

